

TASEMETÖÖ KOOD

ÜLERIIGILINE TASEMETÖÖ

INIMESEÕPETUS-ÜHISKONNAÕPETUS

6. KLASS

21. MAI 2014

ÕPILASE NIMI _____

KOOL _____

MAAKOND/LINN _____

Õpilase

I PA hinne inimeseõpetuses _____

TASEMETÖÖ PUNKTISUMMA _____

I PA hinne ühiskonnaõpetuses _____

Õpilane

☐
☐
☐
☐

on parandusõppel

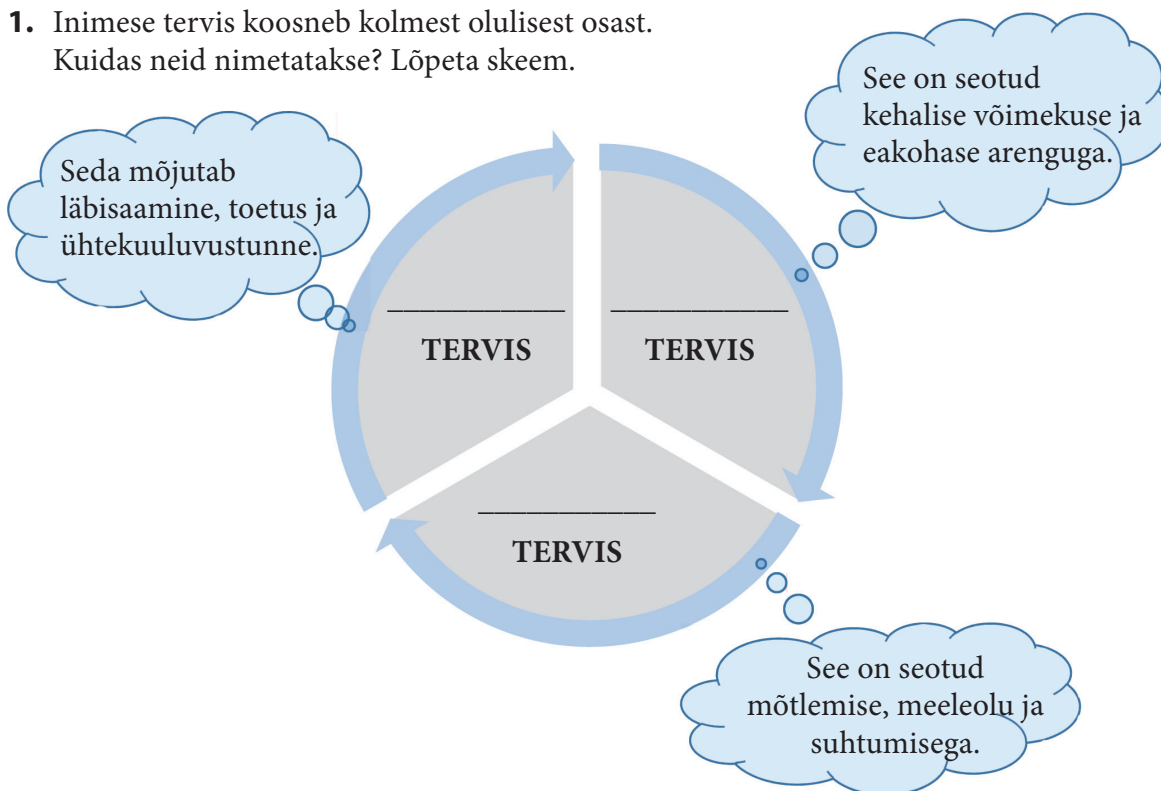
saab logopeedilist abi

õpib individuaalse õppekava alusel

kodune keel, kui see erineb kooli õppekeelest

_____

1. Inimese tervis koosneb kolmest olulisest osast. Kuidas neid nimetatakse? Lõpeta skeem.

Õpetajale

3 punkti

3p

1

2. Kirjuta iga lause algusesse õige mõiste.

2 punkti

Mõisted: MITMEKESINE TOITUMINE, MÕÕDUKAS TOITUMINE, TASAKAALUSTATUD TOITUMINE, TOITUMINE VASTAVALT VAJADUSELE

- a) _____ tähendab, et iga päev valitakse toite kõikidelt toidupüramiidi korrustelt ning ühest toidugrupist süüakse erinevaid toite.
- b) _____ tähendab, et toit annab vajalikus koguses energiat ning varustab organismi tarvilike toitainetega.
- c) _____ tähendab, et arvestatakse söödava toidu koguse ja söögikordade sagedusega.
- d) _____ tähendab, et iga päev on menüüs kõikide toidupüramiidi korruste toiduaineid, sest ainult nii saab inimene kõiki vajalikke toitaineid õiges vahekorras.

0,5p

2

0,5p

3

0,5p

4

0,5p

5

3. Milline kolmest esitatud menüüst vastab kõige paremini tervisliku lõunasöögi reeglitele?

3 punkti

Kõige rohkem vastab tervisliku lõunasöögi reeglitele _____

Menüü 1: hamburger, kokakoola, banaan, šokolaadiküpsised

Menüü 2: peedisalat, porgandi-apelsinisalat, keedukartulid, hautatud köögiviljad, paneeritud kala, klaas keefirit, vesi, marjakissell kohupiimaga, õun

Menüü 3: friikartulid hapukoorekastmega, praetud liha, jäätis, energiajook

Põhjenda oma valikut kahe näitega.

Põhjendus: _____

1p

7

Põhjendus: _____

1p

8

4. Mart väänas vahetunnil treppidest joostes hüppeliigese. Milline on esmaabi nikastuse korral?

Märgi õiged vastused ristiga.

Õpetajale

2 punkti

- ☐ Vigastatu jäse tuleb tõsta kehast kõrgemale.
- ☐ Vigastatud liigest tuleb soojendada.
- ☐ Vigastatud liigesele tuleb panna midagi külma – jahutavat aerosooli või jääkott.
- ☐ Vigastatu tuleb asetada selili nii, et jäse jääb kehast madalamale.
- ☐ Vigastatud liiges tuleb siduda elastiksidemega.

2p

9

5. Mart ei saa mitu nädalat koolis käia, sest vigastus osutus tõsiseks. Poiss on väga kurb ja õnnetu, sest kardab õppetöös maha jääda. Too kaks näidet, kuidas saaksid klassikaaslased pakkuda Mardile abi ja toetust.

2 punkti

2p

10

6. Otsusta, kas esitatud väide on tõene või väär. Märgi tõese väite ette pluss (+) ja väära väite ette miinus (-). Muuda väärad väited tõeseks.

5 punkti

- ☐ Murdeiga on ajajärk, mil inimene saab suguküpsiks.

1p

11

- ☐ Murdeas toimub kiire kasvamine, kujunevad sugutunnused ja muutuvad nii tunded kui ka suhted.

1p

12

- ☐ Murdeas suureneb higistamine ja tekivad vistrikud, sellepärast on eriti tähtis keha puhtuse eest hoolitsemine.

1p

13

- ☐ Poiss on saanud suguküpsiks, kui algab iseeneslik munarakkude küpsemine.

1p

14

- ☐ Tüdruk võib rasestuda, kui tal algavad seemnepursked.

1p

15

7. Loe tekst läbi ja vasta küsimusele.

Karmo ei meeldi Janele, sest poisil on kombeks väiksemaid klassikaaslasti togida ja nendega norida. Jane ei julge kunagi teiste kaitseks välja astuda, sest kardab, et Karmo hakkab temaga ka norima. Vahetunnis naeris Jane koos teistega, kui Karmo Siiri telefoni võttis ja selle ära peitis. Siiri pani käed puusa, vaatas Karmole silma ja käskis kindlal toonil telefon otsemaid tagasi anda. Karmo oli sellisest käitumisest üllatunud ja andiski telefoni tüdrukule tagasi.

Milliseid käitumisviise on jutukeses kirjeldatud? Kirjuta tabelisse näited tekstist.

Agressiivne käitumine	
Alistuv käitumine	
Kehtestav käitumine	

1 p

1 p

1 p

Kas ka Jane oli Siiri kiusaja? Põhjenda.

---

1 p

Kelle poole võib õpilane pöörduda, kui soovib koolis toimuva kiusamise korral abi saada? Too kaks näidet.

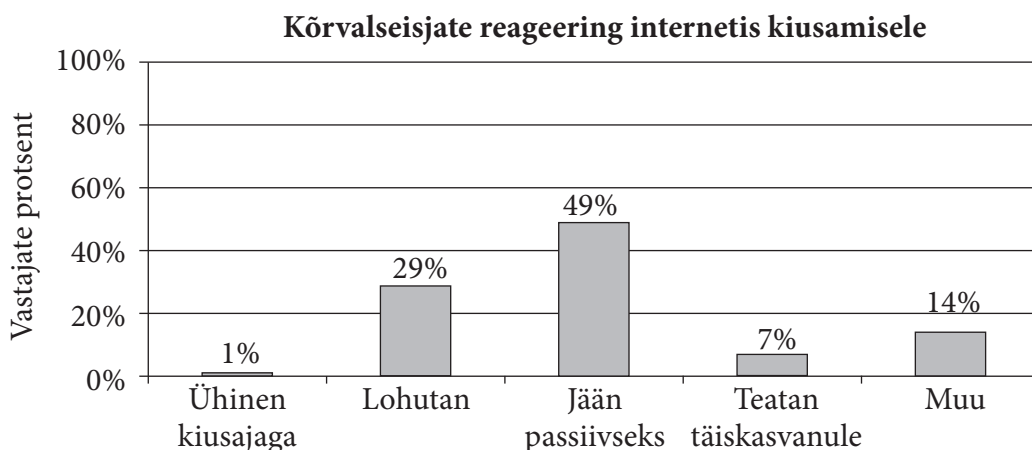

---

2 p

8. Märkad, et sinu klassikaaslane on pikemat aega kurvameelne ja tujust ära. Ta räägib sulle, et saab suhtlusportaalid pidevalt solvavaid ja naeruvääristavaid kirju ning kommentaare ega tea, mida teha. Tutvu diagrammiga ja vasta küsimustele.

3 punkti

K. Naruskov. Internetis toimuv kiusamine kui küberkiusamise alaliik kahe Tartu linna kooli näitel. Tartu, 2007.

Vali diagrammilt kõige tõhusam käitumisviis, mis su sõpra aitaks. Põhjenda oma valikut.

---

1 p 21

Vali diagrammilt ebatõhusad ja sobimatud käitumisviisid.

---

1 p 22

Nimeta veel üks käitumisviis, mis aitaks Internetis kiusajatele vastu seista.

---

1 p 23

9. Mis on elukutse?

1 punkt

---

1 p 24

10. Kelleks tahaksid õppida?

5 punkti

Elukutse nimetus: _____

1 p 25

Kirjuta üks isiksuseomadus, mis on sinu valitud elukutse puhul oluline.

---

1 p 26

Mida sinu valitud elukutse esindaja peab teadma või oskama? Too kaks näidet.

---

2 p 27

Miks on sinu valitud elukutse ühiskonnale vajalik?

---

1 p 28

11. Raha teenimine ja kulutamine vajab planeerimist nii perekonnas, omavalitsuses kui ka riigis. Selleks tuleb koostada eelarve. Vasta küsimustele.

5 punkti

Millest koosneb eelarve? _____

1 p 29

Nimeta pere eelarve kaks erinevat kululiiki. _____

---

1 p 30

Miks on raha säästmine oluline? _____

---

1 p 31

Nimeta kaks pangakaardi või internetipanga turvalise kasutamise reeglit.

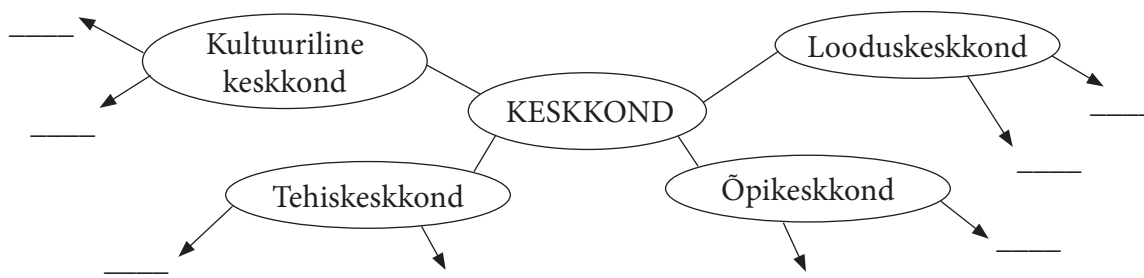
---

2 p 32

12. Täienda mõistekaarti. Kirjuta keskkonna valdkondade juurde õigete näidete numbrid. Näited on toodud skeemi all.

Õpetajale

4 punkti

4p

33

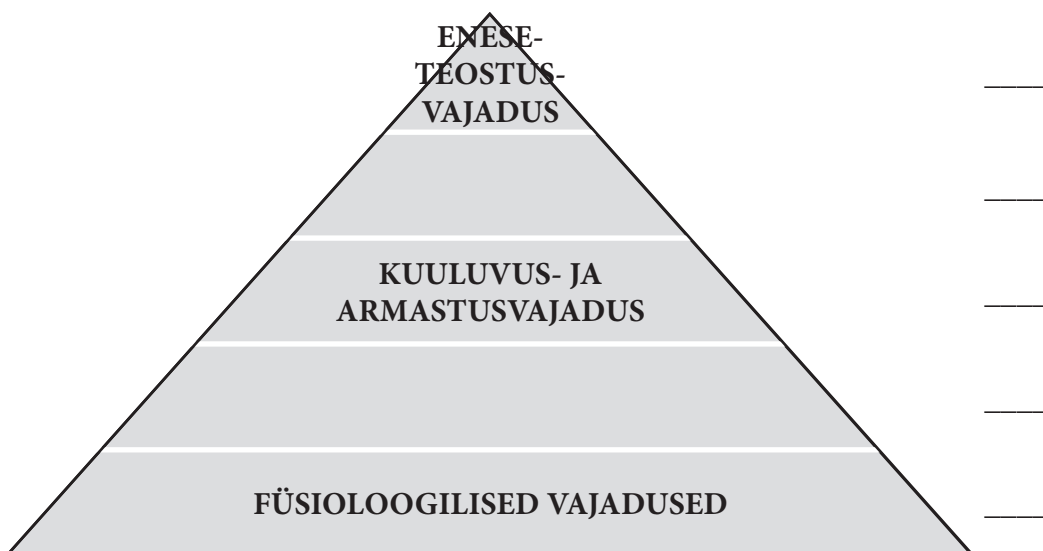
Näited

1. Elanikelt kogutud maksurahaga toetatakse muuseume ja teatreid.
2. Soe ja vihmane talv raskendas metsatööde tegemist.
3. 2013. aasta oli Eestis kultuuripärandi aasta.
4. Eestis kehtestati koolikohustus 1860. aastal, kui hakati looma kihelkonna-, mõisa- ja külakoole.
5. Viimastel aastatel on Eestis rajatud arvukalt kergliiklusteid, kus saab jalgrattaga sõita või rulluisutada.
6. Meie põhiseaduse kohaselt on igaühel õigus haridusele.
7. Laenu abil osteti uus trükimasin, mis võimaldab ettevõttel laiendada tootmist ja pakkuda inimestele uusi töökohti.
8. Tormine meri võib pakkuda imelist vaatepilti, kuid võib olla ka hirmutav.

13. Täienda vajaduste püramiidi mõistetega.

1 punkt

Mõisted: LUGUPIDAMISE JA TUNNUSTUSE VAJADUS, TURVALISUSVAJADUS

1p

34

14. Kirjuta eelmises ülesandes püramiidil toodud vajaduste juurde sobiva näite ees olev number.

3 punkti

Näited

1. Klassijuhataja kiitis mind hea esinemise eest.
2. Võistluselt koju jõudes oli mul kõht tühi.
3. Vanaemal oli väga hea meel, et me ta matkale kaasa võtsime.
4. Koolis ei räägi ma kunagi, kui palju mul on taskuraha.
5. Emadepäevaks kirjutasin luuletuse.

3p

35

15. Loe tekst läbi. Vasta küsimustele teksti ja oma teadmiste põhjal.

Õpetajale

5 punkti

Täna ennelõunal Valgas endise Metsatarga Teemaja juures olnud põleng võis alguse saada rakettidest. Põles kaks kuuri, tules sai kannatada ka maja katus.

„Magasime lastega, kui kuulsin, et keegi taob vastu ust. Tulin üles, vaatasin köögiaknast välja ja nägin, et leek on kuurist väljas,” meenutas üürnik Ene Sula, kes helistas kohe päästeametile ja seejärel omanikule. „Äratasin lapsed ja läksin välja. See oli minutite küsimus. Suutsin oma kahele lapsele jope selga panna, tulin välja ja juba oli tuli maja küljes. Maja teine korrus on läbi.”

Päästjad jõudsid kohale ajaks, kui Sula majast välja sai. „Nad tulid väga kiiresti,” kiitis ta.

Kuurides jäid tulle kaks jalgratast ja üks uks. „Hoidsin seal veel puid, millega kütta. Need põlesid ka ära,” lisas Sula.

Sula rääkis, et pool tundi enne tulekahju olevat nähtud lapsi maja lähedal rakette laskmas. Tema sõnul võis see tõenäoliselt ka põlengu põhjustada.

Tulekahju käisid kustutamas päästjad Valkast, Antslast, Tõrvast, Mõnistest ja Valgast.

Tulekahju põhjuse väljaselgitamiseks on algatatud uurimine.

*Marge Väikenurm,
Valgamaalane 25.12.2013*

Tõmba uudises kahele faktile joon alla.

1 p 36

Kes oli uudise kirjutamisel otsene infoallikas?

1 p 37

Leia artiklist üks arvamus ja kirjuta see lühidalt vastuse reale. Põhjenda, miks pead seda arvamuseks?

1 p 38

Kellele kuulub selle uudise autoriõigus?

1 p 39

Kas sina võid uudises toodud fakte kasutada oma referaadis? Põhjenda vastust.

1 p 40

LISAÜLESANDED

Õpetajale

+ / V / - ☐

1. Milliseid väärtusi peetakse järgnevates vanasõnades olulisteks?

Väärtused: ABIVALMIDUS, HOOLIMINE, JULGUS JA JÄRJEKINDLUS, SALLIVUS, TARKUS, TÖÖKUS JA KANNATLIKKUS, VASTUTUS

1. Kus häda näed laita, seal tule ja aita. _____
2. Mida ei saa jõuga, seda saab nõuga. _____
3. Tahad latva ronida, hakka tüvest peale. _____
4. Kui tahad liugu lasta, pead ka kelku vedama. _____
5. Targad sõdivad sõnadega, rumalad rusikatega. _____

2. Milliseid väärtusi pead Sina oluliseks? Põhjenda.

+ / V / - ☐

---

3. Suhtlemisvahendeid saab jagada verbaalseteks ja mitteverbaalseteks. Millised suhtlemisvahendid on toodud tabelis? Märki tabeli vastavasse lahtrisse rist.

+ / V / - ☐

Suhtlemisvahend	Verbaalne	Mitteverbaalne
teretamine		
parasiitsõnad		
silmside		
släng		
miimika		
käega viipamine		